

вперше застосовано Амсторгом Д., а в подальшому обґрунтовано в наукових працях Сімоні А., Шейгада Е., Прусака Л., Харре Р. та ін [3].

На основі узагальнень проаналізованої літератури можемо зробити висновок, що формування рефлексивного мислення майбутнього вчителя початкової освіти стає необхідністю, яка є важливою умовою засвоєння і застосування педагогічних інновацій в початковій освіті та Новій українській школі загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С.С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти: дис. доктора пед. наук: 13.00.04 / С. С. Вітвицька. – Житомир, 2011. – 598 с.
2. Гончарова О., Калужська Л. Рефлексивний компонент готовності майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності / О. Гончарова, Л. Калужська // [Проблеми підготовки сучасного вчителя](#). – 2013. – № 7. – С. 118-122.
3. Немченко С.Г., Голік О.Б. Рефлексивна культура : монографія // С.Г.Немченко, О.Б.Голік. – Riga LAP Lamberg Academic Publishing, 2018. – 200 с.
4. Полякова Г. Показники педагогічної творчості вчителя / Г. Полякова // Психолог. – 2006. – № 35. – С. 3-5.

Анна Дресвянникова,

студентка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **І. А. Барбашова**

к. пед. н., доцент (БДПУ)

КОЛІРНІ УЯВЛЕННЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ: СУТНІСТЬ, МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ

До стратегічних завдань початкової освіти належать всебічний розвиток дитини, формування її компетентностей, допитливості, здатності спостерігати і досліджувати різноманітні об'єкти навколишнього світу. Важливого значення в їхньому вирішенні набуває вдосконалення чуттєвих процесів учнів, зокрема уявлень про колірні властивості предметів і явищ дійсності.

Уявлення – це процес і результат мисленнєвого відтворення образів, предметів і явищ, які в даний час не впливають на органи чуття людини [3, с. 52].

Фізіологічною основою уявлень є повторне збудження в головному мозку тимчасових зв'язків, що виникають під час сприймання будь-яких об'єктів і знову актуалізуються під впливом не самих цих об'єктів, а інших подразників, пов'язаних з ними у минулому досвіді, або під впливом окремих елементів тих самих об'єктів [1, с. 37].

Уявлення мають певні властивості. Насамперед, вони характеризуються *наочністю*, адже є чуттєво-наочними образами дійсності. Але уявлення ніколи не мають тієї ступені наочності, яка притаманна образам сприймання, вони, як правило, значно блідіше.

Наступною характеристикою уявлень є *фрагментарність*. Уявлення повні прогалин, окремі частини і ознаки уявлень яскраві, інші – темні, а треті взагалі відсутні.

Слід зазначити, що уявлення – не просто будь-які наочні образи дійсності, а завжди *узагальнені* образи. Узагальнення є не лише в тих уявленнях, які відносяться до цілої групи схожих предметів (уявлення про стілець узагалі, про кішку взагалі та ін.), а і в уявленнях конкретних предметів. Узагальнений образ містить найяскравіші ознаки об'єкта і в ньому відсутні або не дуже виразно подані конкретні ознаки.

У процесі свого збереження і відтворення уявлення піддаються значним змінам, які виявляються в *згладжуванні особливостей* сприйнятого раніше об'єкта та його уподібненні до схожих із ним об'єктів або, навпаки, у *посиленні своєрідності* даного об'єкта, підкресленні його специфічних ознак.

Уявлення розрізняються і класифікуються за різним підґрунтям: походженням, видами домінуючих в них аналізаторів, змістом, ступенем вольових зусиль, ступенем узагальненості, індивідуальними відмінностями, яскравістю, стійкістю, точністю.

Оскільки головним джерелом образів сприймання завжди є відчуття, то відповідно до складу їх аналізаторів можна виокремити досить широке коло різновидів перцептивних дій – зорові, слухові, дотикові, больові, температурні, смакові, нюхові, голоду і спраги, кінестетичні, статичні та інші. До *зорових перцептивних дій* належить діяльність зорового аналізатора з відбиття коливань електромагнітних хвиль різної довжини. Однією з функцій діяльності названого аналізатора є *ахроматичний* (неколірний), *хроматичний* (колірний) зір.

Для з'ясування механізму формування чуттєвих уявлень дитячої особистості доцільно звернутися до однієї з найважливіших категорій психології – поняття *інтеріоризації*, тобто формування внутрішніх структур психіки шляхом засвоєння структур і символів зовнішньої соціальної діяльності.

О. Запорожець, ураховуючи специфіку функціонування перцептивних дій, характеризує сутність їхньої інтеріоризації таким чином: “На *першому етапі* ... проблема вирішується в практичному плані, за допомогою зовнішніх матеріальних дій з предметами.

На *другому етапі* сенсорні процеси, побудовані під впливом практичної діяльності, самі перетворюються у своєрідні перцептивні дії, які здійснюються за допомогою рухів рецепторних апаратів і випереджають наступні практичні дії.

На *третьому етапі* перцептивні дії згортаються, час їх перебігу скорочується, їхні ефektorні ланки гальмуються і сприймання починає справляти враження пасивного, бездіяльного процесу. Зовнішня орієнтувально-дослідна дія перетворюється в дію ідеальну, у рух уваги полем сприймання” [2, с. 116–118].

Отже, *колірні уявлення першокласників – це інтеріоризовані наочні образи колірних властивостей предметів і явищ дійсності, які виникають у свідомості дитини на основі минулого досвіду шляхом їхнього відтворення в пам'яті.*

ЛІТЕРАТУРА

1. Веккер Л. М. Психика и реальность: единая теория психических процессов. М.: Смысл, 1998. 685 с.
2. Запорожец А. В. Избранные психологические труды. М.: Педагогика, 1986. Т. 1. 323 с.
3. Психологія: підруч. для студ. вузів/Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 3-тє вид., стер. К.: Либідь, 2001. 560 с.

Анна Дресвянникова

студентка 1 курсу II рівня вищої освіти факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: А. С. Лесик, доцент (БДПУ)

**ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СПІЛКУВАННІ ЯК
НАУКОВА ПРОБЛЕМА**

Формування компетентності в спілкуванні як складової соціально зрілої особистості є найбільш важливою в теорії і практиці виховання. В умовах сьогодення заклад освіти має забезпечити формування і розвиток інтелектуальної, творчої та ініціативної особистості, здатної жити у принципово нових умовах, реалізувати себе в житті, бути успішною і сприяти розвитку суспільства.

Актуальність проблеми, її недостатня теоретична розробка в сучасних умовах розбудови національної системи освіти зумовили необхідність вивчення теоретичних аспектів проблеми формування компетентності в спілкуванні.

Проблемами компетентності дитини у науковій літературі розглядали Т. Бородіна, Н. Буртова, І. Виноградова, Т. Гвасалія, А. Меднікова, Е. Сапелькіна, Р. Солонинко.

Українські вчені О. Савченко, О. Пометун, О. Овчарук по-різному тлумачать поняття компетентності. Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу ми дійшли висновку, що найбільшого поширення у науковій літературі набуло визначення компетентності як «сукупності знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію».

У сучасних педагогічних джерелах вживаються поняття «компетенція» і «компетентність», які сьогодні широко використовуються в державних документах. Наприклад, у Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ ст. серед провідних завдань формування особистості зазначається необхідність набуття компетентності. У той же час у чинній програмі для початкової школи зазначено, що в результаті вивчення навчальних дисциплін в учнів мають бути сформовані певні компетенції. За тлумачним словником ці поняття вельми схожі. Так, компетенція – належна обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи чи особи. Компетентність – властивість, утворено від «компетентний». Компетентний – такий, що має достатні знання в якій-